№ 76   ۲۰ غینوار. ۱۹۰۷ سنه.   شنبه.   ۱۸ ذو الحجه ۱۳۲۴ سنه.   ۷۶ نچی.

یولدز

ГАЗЕТА
„Юлдузъ"
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» № 1.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ"
Russie, Kazan, redaction
„Julduz",
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

گازیته‌نڭ بهاسی:
برسنه‌لك (۴) صوم، آلتی آیلق (۲) صوم، اوچ آیلق (۱) صومدر.
اداره‌سی پچن بازارنده (سرای) مسافرخانه‌سنده ۱ نچی نومرده‌در.
محررینی هر کون کوندز ساعت (۱۱) ده اداره‌ده کورمك ممکندر.
محرر وناشر: احمد هادی مقصودی.
سرکاتب ومدیر: علی اصغر کمال‌الدینف.

تکراری موجب اولمایان مقاله‌لر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمه‌ین مقاله‌لر حقنده جواب ویرلمز واشتکا قبول ایدلمز.

بر نسخه‌سی (۵) تیننر. ❦ هفته‌ده اوچ مرتبه چقاچق ادبی، فنی، معاشی وسیاسی جریدهٔ ترکیه‌در. ❦ اون نسخه‌سی (۳۰) تیننر.

۱۹۰۶ سنه   صباح کتبخانه‌سی   ۱ نچی اوکتابرده آچلدی

قزانده پچان بازارنده „بلغار" نومرلری یورطنده

عینی علی البخاری	۱۱ جلد	بهاسی ۲۵ روبله	پوچطه مصارفی مشتریدن
احیاء علوم الدین	۲ جلد	„ ۶ روبله	
کشف الظنون	۲ جلد	„ ۶ روبله	
مقامات حریری	۱ جلد	„ ۲ روبله	
تفسیر خازن	۴ جلد	„ ۷ روبله	
موقوفات	۲ جلد	„ ٤ روبله	

مفصل اسامی کتب، هر کمگه بلا بدل یباریلور.
تیلیگرام وخط ایچون آدرس: Казань, книгоиздательство „Сабахъ"

سنهٔ تأسیس ۱۹۰۱   معارف کتبخانه‌سی   کتابچیلرغه بیوك اکرام!

یڭی کتابلر

قزلر تربیه‌سی	بهاسی ۲۰ تین پوچطه ایله ۲۵ تین
نشریات کریمی ۱۴ نچی آمریقالیلر	„ ۱۰ „ „ ۱۲ „
توشنو یا خود اوکاز بلاسی	„ ۶ „ „ ۸ „
صو حکایتی	„ ۳ „ „ ۵ „

اوچ صومغه قدر پوچطه مارکه‌سی مقبولدر. زادانکه‌سز زاکازلر، کوندرلمس.
آدرس: Казань, Т-ва „Камалютдиновъ и К-о"

تش طبیبی
گ. م. کوپپ Г. М. КОППЪ
گاستیننو دؤوراسکی اورامده تاؤلوفسکی یورطنده آورولرنی قبول ایتمکده‌در.

نشر معارف خصوصنده.

اوفو واوقتو اشلرینه میسیونیرلك مقصدی قانوشدی ایسه مسلمانلر اول اشدن نفرت ایتمگه باشلار. بو طبیعی بر اشدر. هر کمنڭ قاشنده دیننن عزیز، دیننن قدرلی هیچ بر نرسه یوقدر.

مملکتنڭ آلغه کیتووی، ترقی ایدووی اوچون خلقینڭ علم ومعرفت صاحبی بولولری لازمدر. خلقی جاهل بولغان دولت منقرض بولور.

روسیه‌نڭده ترقی ایدووی اوچون اهالی بیننده معارفنڭ کوب طارالووی لازمدر.

معارفنڭ کوب طارالووی اوچون مسلمانلرنڭده تحصیل علم یولنده سعی ایدولری تیوشدر. مسلمانلر ترقی ایتسه روسیه اوچون بوندن بیك کوب فائده‌لر حاصل اولاچقدر. چونکه روسیه اهالیسنڭ آلتی ئلوشدن بر ئلوشی مسلماندر. معارف تحصیل ایدونڭ تیوشلگینی مسلمانلر بیك یخشی آڭلیلر. لکن نه‌چاره‌که مسلمانلر اوچون تحصیلنڭ یولی باغلیدر. قایده‌غنه کوزنی توشورلسه شول اورنده مسلمانلرنڭ دیانت یا که ملیتلرینه برقصد مشاهده ایدله‌در، هر یرده میسیونیرلك رائحه‌سی حس ایدله‌در، شونلقدن مسلمانلر بوندن نفرت ایده‌لر.

محترم ترجمان گازیته‌سی بو حقده اوشبو سوزلرنی یازمقده ومکتب مدرسه دیریکتورلرینڭ نظرلرینه اوشبو کیگاشلرنی عرض قیلمقده‌در:

«اوتوز سکز سنه‌در. گراف دیمیتری طالستوینڭ وزیر بولوودن بیرلی مسلمانلر آراسنده «نشر معارف» اوچون هر طرفده برنی قدر روس اشکولالری آچلدی. بونلر اوچون حسابسز آشکاره وپاشرون امرنامه‌لر یازلدی. «خاراشا» دیگان کشیلرگه میداللر بیرلدی.

وبو یل «معارفنی» تیزرك طاراتو اوچون بونڭ اوستینه روس حرفلری ایله درس کتابلری نشرایتو اجتهادی قوشلدی. بو اشلردن نیندای نتیجه حاصل بولدی؟ نچه یوز مسلمان اهل معارف واهل کمال بولدی؛ نچه مسلمان روس تلینی تماما ضبط قیلدی؟

اوتوز یدی یللق حسابنی تیکشریلوب قارالسه، صرف ایدلگان آقچه‌لرغه وزحمتلرگه نسبةً نول یعنی (هیچ) درجه‌سنده ایکانلگی کوریله‌چکدر.

بونڭ سببی نه‌در؟

اشکولالرنڭ یالغش اساس اوزرینه بنا وتأسیس ایدلدگیدر. مسلمانلرغه مخصوص آچلغان حکومت اشکولالرینڭ ثمره‌سز، فائده‌سز قالولری، «اصول‌تدریسنڭ علامه‌سی» دیوب وهم ایدلگان ایلمینسکی ایله آنڭ شاگردلرینڭ جاهلانه غیرتلرندندر.

شول قدر یللردن بیرلی معارف نظارتی، مناستر عقلینه اسیر بولماینچه، فرانسوزلرنڭ جزائر عربلری آراسنده وانگلیزلرنڭ هندستانده توتقان مسلکلرینه ایه‌رگان بولسه ایدی، بو کون روسیه اچنده یوزلرچه معارفمند مسلمانلر طابلور هم متشکرا ایشنڭ دخیده آرتغراق آلغه کیتوینه طروشولور ایدی.

فرانسوزلر قول آستنده شمالی آفریکاده یدی سکز میلیون مسلمان باردر. مسلمان بولغانلقلری جهتندن بونلرنڭ بیك کوب حاللری بزگه مشابه‌در.

اما فرانسیه معارف نظارتی‌نڭ مسلك وحرکتی ایله بزنڭ معارف نظارتی آراسنده ییر برله کوك آراسی قدر تفاوتلر باردر.......

فرانسوزلرنڭ عربلرگه مخصوص اوله‌رق آچقان معارف مکتبلرینڭ اصل مسلکلرندن بر آز خبر ویره‌لم.

«فائده‌لی اش کورو اوچون مسلمانلرنڭ مقصودلری نرسه ایکانلگنی بیك یخشی بلمه‌لی، مسلمانلر آراسنده مسلمانلر شیکللی اولمالی، اوزلرینڭ سویگان ویاراتقان نرسه‌لرندن معلومات ویرمه‌لی ومعیشت اسلامیه‌دن بحث ایتملیدر. تحصیلنی آنلرنڭ فکرلرینه وآنلرنڭ حسیات واحتیاجلرینه مناسب ایتوب اشله‌مك تیوشلیدر. الحاصل موسیو منستر والده‌ك روسصونڭ دیدکی کبی: تحصیل پورکرامینی مدنیت اسلامیه‌گه موافق طرزده ترتیب ایتو لازمدر».

فرانسوزلرنڭ مسلمانلرغه مخصوص اولارق آچقان مکتب واشکولالری اوشبو نیگز اوزرینه بنا ایدلمشدر. اما روس اشکولالری ایسه ایلمینسکینڭ پابیدانوسفقه تقدیم ایتکان: «مسلمانلرغه کوب نرسه بلدرو، کوب نرسه‌دن خبر بیرو یارامی؛ روس تلی ایله بر آز حساب اویرانسه‌لر یته‌در» دیگان قاعدهٔ جاهلانه‌سینه (ایلمینسکی مکتوباتی. ص. ۷٤ - ۷٦) مستنددر» دیدر.

حقیقة، اگرده مسلمانلرغه مخصوص آچولغان مکتبلرده اسلام روحنده تعلیمات ویرلسه بو کونگه قدر اولاد ملت نه قدر ترقی ایتکان بولور ایدی ومملکتده بواشدن زور فائده‌لر کورر ایدی.

«ترجمان»نڭ بو نصیحتلری بیك گوزلدر. اما بو نصیحتلرنی ایشتور اوچون روسیه اچنده قولاقلر لازمدر.

صدرالدین مقصودی.

محررلرمزدن صدرالدین افندی مقصودی خصوصنده رفیقمز قزان مخبری اوشبو سوزلرنی یازادر:

«ملتمز افرادی آراسنده، یاقین بر زمانده بیك بیلگیلی بولاچق صدری افندینڭ قزان اویازدنده صایلانغان اوپولناموچینیلر ایچنده بولووی شایان ممنونیتدر.

صدری، قزان مدرسه‌لرینڭ برینده تو بلی وتازا ایتوب علوم شرعیه اوقوغاندن صوڭ، تاتار دارالمعلمینینی موفقیت برلن اکمال قیلمش وهنوز دارالمعلمین طلبه‌سی چاغنده استعداد ومعلوماتندن ملتداشلرینی فائده‌لندرو ایچون یازوچیلقغه باشلاب برایکی رساله نشر ایلمشدر.

زمانمزده، جمعیتلرگه چندن خدمت ایته آلمق بیك کیك وتیران معلومات برلن گنه ممکن بولغانینی آڭلاغان صدری افندی، اوزینڭ مدرسه ودارالمعلمین تحصیلنی کافی کورماینچه عالی مدرسه‌لرده اوقورغه لزوم کورمش ایدی. قزانده‌غی تاتار دارالمعلمینینی بترگان شاگرد، روسیه دارالفنونلرینه امتحانسز قبول ایتلمگانلکدن، صدری افندی، علوم عالیه اوقور ایچون چیت مملکتکه باررغه مجبور بولوب اوّلا استانبوله؛ آنده کوب معنا طابا آلماغاچ حاضرگی مدنیتڭ اڭ زور منابعندن بولغان پاریژغه یونالدی.

فقیر بر آول ملاسینڭ اوعلی بولغان بویاش تاتارنڭ، علم ازلاب چققان بواوزون غربت سفرنده عقلندن، سعیندن باشقه، نه مادی، نه‌ده معنوی هیچ بر یاردمچیسی یوق ایدی.

خارجی خبرلر.

حجاز تیمر یولی.

هر سنه‌ده آلنغان حسابلرغه قاراغانده حج‌قیلور اوچون یل‌صایون مکهٔ مکرمه‌گه ۲۰۰ مك، ۲۵۰ مكٔ مسلمان‌وارمقده‌در. تیمور یول‌خطی تمام‌بولغاچ بومقدار دها آرته‌چقدر.

حاضرده شام شریفدن مکهٔ مکرمه‌گه اط‌ایله لااقل ۴۰ کون اچنده باریلا؛ تیمور یول‌ایله بومسافه‌نی ۵ـ۴ کونده‌باروب جیتو ممکن بولاچقدر.

بویولنك حاضرگی کونده ۸۷۵ چاقرمی تمام بولمش. قالغان قسمینی‌ده تیـزدن تمام ایده‌رگه طریشه‌لر.

ایتالیه.

بوسنه یاڤروپانك کوب یرنده باشقه یللرنك خلافنچه قاتی صووقلر بولدی.

بوصووق ایتالیه‌ده بیگره‌ك‌قاتی‌اولدی. فلورینسه ولایتنده هیچ طوقتامیچی برنیچه کون قاریاوب طورمشدر.

تیمر یول‌وطراموای‌یوروشلری طوقتالمش. بیك کوب کشیلر اوشومشلر.

ڤینیسیه‌نك کانالری قاتوب اوستندن یوری باشلامشلر.

کوب طرفلرده صووقنك قاتیلغی (۳۱) درجه‌گه ایرشمش. قاتوب‌اولگان بیچاره‌لرده بیك کوبدر.

عادتده صووق کوب اولمادیغندن صووقغه قارشی هیچ‌برتدبیر قیلماغان فقرااوچون کینه‌تدن (۳۱) گرادس‌صووقلق بیك‌خوفلی برتبدلدر.

گیرمانیه.

گیرمانیه‌ده بره‌ر آی مقدم یاصالغان مانیڤرده (صوغش‌تجربه‌سنده) هواده اوچا طورغان عسکری‌بالونلرده استعمال‌قیلندی.

بالونلر ایله ایکی‌آراده تیلیفون وچبقسز تیلیگرام واسطه‌سی‌ایله خبرلەشلدی. بوندن صوگره هر کورپسده هـوا کویمه‌سی شعبه‌سی‌ده‌بولوب آیروچه‌تعلیمات‌ویرله‌چکدر.

یاپونیه وقتای.

برکونلرده‌یاپونیه پادشاهینك اوغللرندن پرینس (فوشیما) قتای مملکتینك پایتختی پیکین شهرینه کیلدی. قارشی آلوچیلر آرقلی قتای ایمپیراتوری پرینسکه اوز قولی‌ایله‌یازغان استقبال مکتوبینی‌طابشرمش. مکتوبنده پرینسکه خوش آمدی تبریکندن صوگره: «یاپونیه‌نی یاقتر تقان معارف‌نوری بزنك‌مملکتکه‌ده‌ایرشدی. خدا‌رواج‌بیروب مملکتمزگه استفاده‌سینی نصیب ایتسون» دیمش.

ماکیدونیه.

ماکیدونیه‌ده بلغارلرنی ترکیه خلافینه قوتورتوچی ونیچـه مسلمان آوللرینی یاندروب آتوب خاتون‌قز وبالاچاغالرینی قزغانمیچی آندروچی آتامان (گرویف) اوزینك عسکری‌ایله طوتلوب‌ترکیه‌عسکری طرفندن اولترلمشدر.

بوبهادرلرینك اولووی‌اوچون‌ماکیدونیه فتنه‌چیلری بیك قایغرالر.

ماکیدونیه‌نك بلغارلری ایله صربلری اوز آرا همان صوغشالر.

شویله‌که هرطرفنك اورمانلرده جیدلغان قاچقنلری ایکنچی‌طرفنك آوللرینی‌باصالر. طالیلر، یاندرالر، اوتره‌لر. ترکیه‌مأمورلری آرالرینی‌اصلاح قیلورغه طرشسه‌ده، بر برسینه آچوایتکان بومتعصب نصرانیلرنی کیلشتره آلمیدر.

شویله‌ایسه‌ده ترکیه مسلمانلر ایله کافرلر آراسنده چغا طورغان فتنه‌نی باصدی. هرمسلمان آولی، اوزلرینی صاقلار اوچون اوزخلقلرندن عسکری گروهلر یاصامشلر.

بوگروهلرغه ترکیه قورالر طاراتمش. مملکتنك طنچلغی اوچون هم ترکیه‌گه یاڤروپاطرفندن ضرر قصد قیلنماسون‌اوچون کافرلرگه هیچ برجبر وظلم کورسه‌تمسکه مسلمانلر بیك تنبیه قیلنمشلر. قوراللی گروهلر هجوم‌اوچون دگل‌فقط‌مدافعه‌اوچوندر.

یامایکه.

آمیریکه‌طرفنده آنگلیه تصرفنده اولان یامایکه جزیره‌سنده بیك‌قاتی زلزله‌اولوب کینگستون شهری تمام‌هلاك وخراب اولمشـدر. زلـزله‌دن صـوڭ بیـك زور یانغی چغوب بوتون شهرنی‌قابلاب آلمشدر. برمك‌قدر کشی هلاك اولدیغی حساب قیلنمش.

حسابقه کرمه‌گانلری خدادن باشقه‌غه معلوم توگلدر.

(۹۰) مك‌قدر کشی یورتسز یرسز آچ‌ویالانغاچ قالمشلر. یانغی اوطی قزولغینه چدی آلمیچی کوب‌کشی دیگز قریلرینه توشوب صوغه کروب طورمشلر.

یامایکه مشهور کوبا جزیره‌سی یاننده (۱۷)نچی درجه عرضده اولدیغندن هواسی بیك صووق توگلدر.

بو قدر آفت بزنك طرفلرده بولسه ایدی، یورتسز کیمسز قالغان کشیلر بر یولی قاتوب اوله‌رلر ایدی.

یاپونیه.

باش وزیر یوغارغی پالاتا مجلسنده یاپونیه‌نك عمومی پالیتیکه‌سینی بیـان قیلدقده آنـگلیه ایله یاپونیه آراسنده‌غی دوستلقنك بیك قوّتلی اولدیغینی باشقه دولتلر ایله‌ده مناسبت دوستلق روشنك اولدیغینی آڭلاتمش.

روسیه ایله ایکی آراده‌غی کیگاشلرده یاپونیه مقصودنچه اجرا قیلنمقده؛ صوغشدن ایتـکان فائده‌لرمزنك بارچه‌سی میدانغه چغاچغی اشنك بز تـله گانچه بولووینی تقویه قیلمقده دیمش.

بونـدن آڭـلانـادرکه یـاپونیـه دعوا قیلغان اشلرنك هر برسینی روسیه قبول ایده‌چکدر.

آڤستralیه.

آڤسترالیه‌ده کاکتون شهرینك دورندن اوچ اولوش قدریسی قوّتلی اوُیورمـه جیل وداول ایله جیمرلمشدر.

ترکیه.

استانبول‌ترسانه‌سنده (عون‌الله)، (فتح بلند) و(معین ظفر) اسملی صوغش کویمه‌لری یاڭا ترتیب اوزره تعمیر وتجهیز قیلنمشدر.

مصر.

مصرده آنـگلیه مأمورلـری اصلاح قیلامز دیوب صلتاو وبهانه قوروب وقف اشلرینه قاتشا باشلامشلر.

بو حقده مصر مسلمانلری ینه چووالا باشلادیلر.

اللواء گازیته‌سی‌ده بو خصوصده بیك قاتی مقاله‌لر یازادر: «وقف‌اشلری دینی اشلردر. اصلاح قیلناچق یرلری اولسه. شریعتکه موافق روشده اوزمز اصلاح قیلا بلورمز. مسلمانلرنـڭ دینلرینه کافرلر قاتوشماسونلر» دی

طرابلس وبنغازی.

آفریکه‌ده ترکیه‌نك طرابلس اسملی ولایتی ایله بنغازی اسملی لواسینه چبقسز تیلیگرام مرکزلری قویلوب دیگز آرقلی ترکیه ایـله خبرلەشو ممکن اولمشدر.

هر سوزینه (۱۵) تیین مقدارنـده آلناچق ایمش.

اللواء گازیته‌سی بو تدبیرنی صوغش وعسکر سرلرینی یورتو اوچون بیـك معقول کوره‌در.

بنغـازی شهرنـده بر زور قشلاق (کازارما) اشله‌نه باشلانمشدر.

داخلی خبرلر

«استرانا» گازیته‌سینك یازوویته کوره ۱۷ نچی اوکتابر مانیفیستی ایله بیرلمش حریتلر حقنده‌بوکونلرده قانون لایحه‌سی اشلانوب مینیسترلر ساویتینه بیرله‌چك‌ایمش.

فقط مطبوعات طوغریسنده‌غنه قانون لایحه‌سی اشله‌نمه‌مش. مطبوعات اشلرینی گاسودارستوینی‌دوماغه‌طابشراچقلر ایمش.

طولا شهرنده کادیتلر صایلاو وقتلرنده نجدد صلحی پارتیاسی ایله بلوك یاصارغه قرار بیرمشلر. شول سببدن صول یاق پارتیالر کادیتلرغه قوشلوب اش کورمیه‌چکلرینی اعلان ایتمشلر.

بوکونلرده باکو شهرنده ایکی آطنالق اصول تعلیمدن بحث ایده تورغان «رهبر» ناملی ژورنال چغا باشلایه‌چق.

مذکور ژورنال‌محرری م. محمودبك‌اوف جنابلری اولوب: بهاسی یلغه ٤ صومدر.

آدیسه‌دن خبر بیرولرینه نظرا مذکور شهرده «پاراخودلرنی باطروب کاپیتانلرنی اولتره‌مز» دیوب‌پراکلاماتسیه‌لر طاراتمشلر. شونلقدن پاراخود لیمانلرینی قزاقلر ایله صاقلانمقده‌در.

اوفادن خبربیرولرینه قاراغانده مینزه‌له اویازدنده مسلمانلر هم‌چـواشلر آراسنده آچلق کون‌بکون قوتله‌نمکده در.

بونلرنك‌کوبسی ئه‌که‌له اوننـدن بشرلگان ایکمك نی آشارغه‌مجبور اولمشلر. شوڭا‌ـ کوره اویازده ئه‌کـه‌له اونی‌نك پوطی ۵۰ تینگه قدر کوتارلمشدر.

«چن روس کشیلری» سایوزینك مرکز کامیتیتندن صایلاوچیلرغه طاراتور اوچون تورلی شهرلرده‌گی شعبه‌لرگه، بیك کوب پراکلامـاتسیه‌لـر ورساله‌لر بیارلمش‌ایدی شعبه‌لر ایسه بوکاغدلرنك کوبیسنی کیری قایتارورغه مجبور اولمشلر.

چونکه اول کاغدلرنی بوشلای‌آلورغه‌ده کوب کشی طابلمامشدر.

پیتربورغـدن خبربیرولرینه قاراغانده داخلیه ناظرینك ایبداشی گورکواورنینه، عدلیه وزارتنده مشاوره مجلسی اعضالرندن بولغان لیکوشین تعیین ایدله‌چك ایمش. لیکوشین زیه‌ستوا اشلرنده مهارتی ایـله مشهور آدمدر.

خـار کـوف‌ده واق بیـر بیله‌وچیلرنڭ صایلاومجلسلرنده کشیشلر صـایلاشودن باش طارتمشلر. بونلرنك بـواشلرینه سبب صایلاووقتلرنده اوڭ یاق پارتیالرنی کرتورگه اشانچلری یـوقلقدن ایمش.

تـورلی یاقدن کیلـگان خبرلرگه کوره روسیه‌نك کوب یرنده اشچیلر اوپولتاموـ چیننی ایدوب صول‌یاقلرنی صایلامشلردر.

کلمه‌سینه مقابل اولـدیغنی آڭلاتیـور. اینانماساڭ عربچه شعرلردن حدیثلردن مثال کوستریور؛ عربده بو کلمه استه‌دیکی معنی‌ده اولنسون بزدن اوڭـا حریت، فقط ترکیچه‌ده بو استعمال یوقدر. بونی عربچه‌یی موسی افندی قـدر بلمه‌ین بر ترکی آڭلاماز. حالبوکه انسان یازدیغی زمان کلمه‌لرك لسان ملیده مقبول کلمه‌ـ لرینی دوشنوب یازمالیدر.

بو پروغرام ایچنده موسی افندینك عربچه ایی‌بیلمه‌سندن، دیگر تعبیرلری عربچه کلمه‌لری ترکیچه‌ده یرسز استعمال ایتدکندن متولدرکاکت طولودر.

۳ نچی صحیفه‌ده‌گی: «هر آدم شخصی معصوملر» کلمه‌سی؛ (حالبوکه بن گناهلی ادملرده موجوددر، فکرنده ایدم) ینه مذکور صحیفه‌ده: «هر برآدمنك مسکنی مأموندر» (بن‌هارون‌الرشیددرظن‌ایدیوردم)

۴ نچی صحیفه‌ده: «هر بر آدمنـك ملکی حرامدر» (بن حلال ملکده موجود اولدیغینه ذاهب ایدم)

موسی افنـدی بو اجنبی کلمـه‌لری معنای‌اصلیسنده استعمالـدن واز کچرسه استانبولده گوزل یازه بیله‌جك برادیمزدر. بتون روسچه‌ده‌غی تعبیرات اقتصادیـه، سیاسیه وحقوقیه‌یه لسان ملیمزده بر معادل بولمغه «اجتهادی» شایان تحسیندر.

بترمه‌دن بونی‌ده، سویله‌یه‌لم:

موسی افندی نطقلری قیدده غایت بی‌طرفاق گوسترمش کبی کورینور. بوده، شایان تقدیر بر یکتلکدر.

ضبط دفترینك ایلك طاش صحیفه‌سنده یازدیغی بر بیتده موسی افندی دییور:

هر خطیبنك سوزینی هم فکرینی ضبط ایتمه‌یه
ملتنڭ افکارینی هم ملتـه عرض ایتمه‌یـه
سعی ایـدردم همتـه‌له هم نشاطـه‌له همـان
خامه‌می الده ایدوب هر اشلری قید ایتمه‌یه

بو شعر وزن ومعنی نقطهٔ نظرلرندن اهمیتلی دگلدر. مع مافیه «ملتك افکارینی هم ملته عرض ایتمه‌یه» مصراعی گوزل بولنمش، ظریف بر فکردر.

صدرالدین مقصودی.

پاریژغه کیلوب توشکان زماننك، آقچه‌سز، تلسز - چونکه برسوزده فرانسوزچه بلمی ایدی . - طانیشسز ، بیلشسز یاپه‌یالـغز ایدی . لکن ، زیرا کلکی ، طرشلغی ، اشلیلکلیگی، چداملغی آرقا - سنده ئلله نیندا این امیدکیسه طورغان مانعلرغه، چیتنلکلرگه کوکراك کیروب، همه‌سینه غالب بولوب اوّلا آز زمانده فرانسوزچه نی اوگرندی ؛ آندن صوڭ برایکی خصوصی عالی مکتبنڭ درسلرینی طگلاب نهایت پاریژ دارالفنوننڭ حقوق شعبه‌سنه (یوردیچیسکی فاکولتیتقه) کرورگه ودورت یلده آنی اکمال قیلورغه موفق بولدی . بو ، برده مبالغه‌سز ، فوق العاده براش ایدی .

اونودلماسین که ، صدری غربت ایلنده مشکلات ایله اوقوب یورگانده ، جدی وترتیبلی صورتده آنارغه آقچه ایله اعانه قیلوچی بولمادی. لکن، ایکنچی یاقدن آچ طورمامق ، بریاقدن درس حاضرلاو ایله ماطاشور مکتب وکتاب مصرفلرینه قارشیاق طابمق ایچون غزیته‌لرگه یازوب، روسچه معلملك ایتوب، یاخود تاغیده باشقه چارالارغه مراجعت قیلوب آقچه طابارغه مجبورغه بولاایدی .

روسیه‌دن کیتکان زماننده اکثر روسیه یاشلری شیکللی امور سیاسیه‌ده برآز خیالپرور بولغان صدری ، منتظما اوقوغان حقوق وسیاست درسلری هم حرومشروطی مملکتلرده‌گی حیاتنڭ تأ - ثیری برلن؛ حقیقت واعتدالگه یاقینلا - شوب قایتدی. بوجهتله حاضر بولغانی ، نیژنی ندوه‌سنده، « روسیه مسلمانلری اتفاقی » نه‌داخل بولوب، ادارهٔ مرکزیه‌گه اعضا صایلاندی. دیمك، صدری، سیا - ستچه ملتپرور ومعتدلدر .

ترجمهٔ حالینی طاشلق ، چداملیلق ، علمگه اشیناق ، ملتینه محبت دیوب خلاصه قیلورغه ممکن بولغان صدری مقصودی حاضرده موجود کشی - لریمز آراسنده ملت وکیلی بولوب بارورغه الڭ لایقلردن بریسیدر .

صدری افندی ایندی بو اوزون باصقچنڭ الك باصماقنی اوزغان ، او - پالناموچیننی صایلانغان ؛ لکن بوغنه یتمی : قالغان باصمقلرنی‌ده آشوب ، «فریم سراینه» (طاوریچسکی دواریسقه) باروب یتمه‌لیدر . بونڭچونده قزان غوبیرنا - سنده‌غی بارچه صایلاوچیلر صدرینی یخشی بلوب دوماغه اوزدرورغه طرشمالیدر . »

خاتونلر عالمندن.

باکوده مشهور میلیونیر حاجی زین العابدین تقییف نڭ زوجه‌سی صونا خانمنڭ همتی سایه‌سنده کنجه فقراسینه یاردم ایتمك اوچون خاتونلر جمعیتی یاصالمشدر.

بو جمعیت خاتون قز آراسنده آقچه جیباچقدر. دیکابر ابتداسنده جمعیتنڭ ایکی مرتبه اولان مجلسلرنده عالمه خاتونلر بیك گوزل نطقلر سویله‌مشلر.

مذکوره صونا خانم تقییڤا ایله قزلر مکتبینڭ معلمه‌سی سکینه خانم آخوندوڤانڭ سویله‌گان نطقلری بیك عبرتلیدر.

مجلسلرده رئیسه وکاتبه‌لر صایلانوب مذاکره‌لر رسمی روشده یورتلمشدر.

باکو مسلمه‌لری جییلوشوب کییملر ایله ماقتانشولرنی وغیبت کبی یمان عادتلرنی طاشلامقچی بولالر.

دائما غیبتچی اولان خاتونلر اوچون عبرت!

سبر.

روسیه‌نڭ سبر طرفنده ییرلر اورمانلر ومعدن قازلا طورغان ییرلرنی صاتوب یاکه اجاره طریقچه آلمق اوچون یاڤرو - پاده اون اونبیش قدر شرکت وکامپانیه‌لر - پیدا اولمش .

خاص کشیلردن‌ده خزینه‌دن‌ده بیك کوب ییرلر آلندی.

پیتربورغ گازیته‌لرندن بعضلری بو خصوصده اوشبو سوزلرنی یازالر:

«آفریکه‌ده طرانسوال بورلرینی آنگلیه، ییرلرینی ومعدن خزینه‌لرینی صاتوب آلو ایله اوز قولینه توشردی. اگرده کوب ییرلرمز چیت مملکت کامپانیه‌لرینه صاتلسه، اول ییرلر خارجدن کیلگان مهاجرلر ایله طولورلر. اول وقتده اوزمها - جرلرینی حمایه قیلمق صلتاوی ایله خارجی دولتلر داخلی اشلرمزگه قاتشا باشلارلر.

شونڭ اوچون حاضردن اوك بوگا قارشی تدبیرلر قیلورغه تیوشلی».

گراف طولستوی.

روسلرنڭ قارت محررلرندن طولستوی یازدیغی ادبی وفلسفی اثرلرینڭ هر جهتدن عالیلگی ایله مشهور جهان اولدیغی حالده بعض اشلرده ایسکی فکرلیلك ایله‌ده مشهوردر.

بعض اثرلرنده علم طبنی‌ده کیره کسنمیدر.

گاها صنائع جدیده‌دن وکشیفات فنیه‌لردن شکایت قیلادر.

حتی بر مقاله‌سنده علم حسابنی اوقوتورغه‌ده انکار قیلمشدر. آنڭ فکرنچه حسابنی کشی معیشت پراکتیکه‌سی ایله علم حساب قاعده‌لرندن باشقه‌ده بیك یاخشی بله ایمش.

بو سنه برقتای عالمی قتای مملکتنده ترتیب واصلا حاتنڭ لزومینی فلسفی دلیللر ایله اثبات قیلوب بر کتاب تألیف قیلمش ایکان. کتابینی ترجمه قیلوبمی باشقه‌چه‌می گراف طولستوی جنابلرینه‌ده هدیه بوللامش.

گراف، قتای عالمینه اوزون بر مکتوب یله تشکر جوابی یوللامشدر. بو جواب حاضرده فرانسوزچه گازیته‌لرده ترجمه قیلندی.

گراف بو مکتوبنده قتاینڭ هیچ بر اصلاحاتقه احتیاجی یوقلغینی ویاڤروپانڭ بوزق مدنیتنی آلمیچی اسکیچه طورولری قتای اوچون بیگرەك فائده‌لی بولووینی تلقین قیلمشدر.

قتاینڭ ایسکی مدنیت وعادتلرینی یاڤروپانڭ یاڭا مدنیتدن بیك کوب آرتق واهالی اوچون ضررسز اولدیغینی اثبات قیلورغه طرشه‌شدر.

بوندن آرتق تقی عجب دکللاری وارمی ؟

گازیته‌لر حقنده.

حکومت طرفدارلغی ایله مشهور «روسیه» گازیته‌سی اوچون پیتربورغده برنیچه کشی ترکیچه گازیته‌لرده یازلغان مقاله‌لرنی بیك دقت ایله اوقوب ترجمه قیلوب طوردقلری آڭلاشیلادر.

میخائل بیك اسملی برکیمسه یولدز ووقت گازیته‌لرنده‌گی مقاله‌لر حقنده کوبسلچه برفکر یازمی قالمیدر.

ترکستان مسلمانلری حقنده یازلغان مقاله‌لرگه بیگرەك‌ده دقت قیلالر.

«روسیه‌نڭ» ١٢ نچی غینوارده چققان نومرنده میخائل بیك : « ترکستان طرفی مسلمانلرینڭ کادیتلرگه قوشلماوینه یولدزنڭ بیك اچی پۆشادر. ترکستان طرفندن دوماغه کادیتلردن صولراق پارتیه‌لردن کرسه‌ده بیك رضا بولور ایدی. لکن ترکستان مسلمانلری ترکی گازیته‌لرنڭ قوترغینه بیك آلدانمایاچقغه اوخشیلر» دیبور.

اسلام عالمندن.

اهتدا.

مصرده نشر ایدلمکده اولان «الهلال» مجله‌سینڭ خبرینه کون هندستاننڭ (لەکنو) شهرنده «چارلز نورمان» اسملی بر آنگلیچان «جون» و «هنری» نام ایکی اوغلی ایله برابر دین اسلامنی قبول ایتمشلر معتبران اهل اسلامدن بیك کوب ذاتلر حضورنده جامع شریفده عبدالله، محمدواحمد اسملری ایله اسملەنمشلر.

چارلز نورمان ١٨٥٨ نچی یلده هندستانغه کیلوب دلهیده‌گی تیمر یول خدمتنده عمر اوتکارمش بر قارت آدمدر. «اقدام»

ملتك وجدانی

٧٥ نچی نومردن ما بعد.

خدمتینه کلنچه ، بوده شایان تحسیندر. یاوروپاده بو کبی بیوك مجلسده سویله‌نیلن سوزلری یازمه‌یه دائما سته‌نوغرافلر قویلور. موسی افندی سته‌نوغراف اولمادیغی حالده بتون نطقلری قیدایده بیلمه‌سی اونڭ قلمینڭ فوق العاده برسرعیتنی کوستریبور. خطیبلرڭ قوللاندیغی لسانلرینی ممکن اولدقچه محافظه ایتدکی کورینیور. فقط روسچه کلمه چوق استعمال ایتمش بکلرمستثنی‌در. بونلرڭ روسچه کلمه‌لرینی روس جمله‌لرینی موسی افندی ترکچه‌لشدرمش کبی کورینیور.

سویله‌نیلن فکرلری نه درجه قدر عیناً قید ایتمش اولدیغیی بن تقدیم ایده‌مم . بو خصوصده هر خطیب کندیسی حاکمدر. بن کندیمه عائد پروغرام قومیسیوننده سویله دیکم بر قاچ سوزده هیچ بر اساسلی خطا یوقدر. آنچق بر کلمه مع التأسف دکشدر لمشدر. (دەموقراتلق کلمه‌سی ییرینه جمهوریت کلمه‌سی قوللانلمشدر.)

لساننده‌بنم دقتمی جلب ایدن قصور، فارسیچه وعربچه‌یی‌پك دیران بیامه‌سیدر. فارسیچه وعربچه لغتلرنڭ پك چوق معنی‌لرینی ایی بیلدیکندن ترکچه یازدیغی وقت ترکچه استعمالی اولمایان فارسیچه وعربچه کلمه‌لری قوللانیور. یاخود عربچه کلمه‌لرڭ محل استعماللرینی دگشدریبور.

مثلا موسی افندی قطعیا ملتپرور کلمه‌سینی استعمالدن قاچیور. اونڭ فکرنچه ملتپرست دیمك لازممش. فارسی لسانی نقطهٔ نظرندن بو طوغریدر . لکن بو کلمه‌ترکله‌شمشدر .

ترکلر برکره آلدیقدن صوڭره استه‌دکلری کبی استعماله اختیارلیدر .

موسی بوگا دقت ایتمك استه‌میور. بتون لسانلرده اجنبی لساندن استعاره اولنمش کلمه‌لر موجوددر . روسلر بر قاچ یوز فرانسیز کلمه‌لرینی یرسز استعمال ایدرك ادبیاتلرینی طولدرمشلر .

موسی افندینڭ بر لسانده مستعار کلمه‌لری اصل لسانده اولان معنالر ایله استعمال ایتمك استه‌مه‌سی یوقاریده آڭلاتدیغم قانی بر منطقی فیلولوگیه کبی ارتباطسز بر علمه تطبیق ایتمك یولندن ناشیدر .

بوکبی عربچه کلمه‌لری ترکچه‌ده استعمالی اولمایان برده استعمال ایتدیکینه بر قاچ مثال کوستره بیلورم. بونڭ اوچون کلا موسی افندی کندیسی یازمش سیاسی پروغرام ترجمه‌سینی آلالم: (بو پروغرام ندوه ضبط دفترینڭ نهایتنده موجوددر.) پروغرامنڭ ایکنچی صحیفه‌سنده اوقیورز:

« اتفاقنڭ مطلبی : شو پروغرامه موافق هم اقتضای زمانه مناسب صورتده سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی ، دینی اشلری اصلاح ایتمك اوچون سیاستچه بر فکرده اولان روسیه مسلمانلرینی عملی اجتهادده برلشدرمکدر» آڭلادیگزمی ؟ بوماده‌یی بن آڭلایه‌مه‌دم . چونکه جمله‌نڭ نهایتنده عملی اجتهاد اسمنده هیچ هیچ طانیمادیغم بر کلمه موجوددر. بو عملی اجتهادی‌سز بیلیورمیسگز ؟ یوق دگلمی ؟ بن‌ده ، بیلمیورم. موسی افندی شمدی بگا آڭلاتدی . عملی اجتهاد دیمك روسچه: (Практическая Дѣятельность) مفهومینڭ ترجمه‌سی ایمش - عملی کلمه‌سی Пратическая کلمه‌سینه اولسون . اما نصل اولیورده ، (اجتهاد) کلمه‌سی Дѣятельность کلمه‌سینه ترجمه اولنیور ؟ بزم ترکی استعمالده اجتهاد کلمه‌سی اصلا بو مفهومی آڭلاتمیور.

اجتهادڭ ترکچه‌ده اوچ معناسی وار: بری (усилiе) چالشمه ، چبالانمه معناسی : ثباتله اجتهاد ایدن آدم مقصودینه واصل اولیوردینور . ایکنچیسی فقهی معناسی‌که تحقیق وتدقیق Изслѣдованiе معناسی: علما اجتهاد یولی آچیقدر دیورلر - دینور . اوچنچی بر مقصدی تعقیبده دوام وثبات معناسی усердiе مثلا فلان افندی فلان ایشڭ میدانه چیقمه‌سینه بیوك بر اجتهاد کوستردی - دینور . ایشته بو اوچ معنادن بشقه اجتهاد کلمه‌سینڭ ترکچه استعمالینی بلمیورم - فقط موسی افندی‌دن صوریگز، اودیورکه ، اجتهاد کلمه‌سینڭ دورتنچی Дѣятельность برمعناسی اولدیغینی وبو معنی

مسکوا - قزان تیمور بولینك «پیروڤا» استانسه‌سنده کیچ ایل‌ه ۲۰ کشی تاوارنی پویزدگه هجوم ایدوب، تاوارلرنی بوشاته باشلاغانلر ایکان، بونلارنی قاراولچی سیزوب تاوش کوتاره باشلاغاچ هجوم ایتوچیلر بر نرسه‌ده آلمایچه قاچوب کیتمشلر.

پیتربورغده حبس خانه باشلغی گودیما، اورامدن بارغان‌وقتده، برباش آدم طرفندن اولترلمش. اولتروچینك آرتندن تورمه ناظری سیروف قووب بارا باشلاغان ایکان، معلوم آدم آنیده آغر صورتده جراحتلمشدر.

خزینه‌نك ایسرتکچ کیبتلرندن نالوك جیا تورغان اوپراڤلینیه‌نك حسابینه نظرا ۱۹۰۶ نچی یلده آراقی اوزغان یلغه قاراغانده ۱۰،۰۵۶۹۰۲ چیله‌ك آرتق صاتلمشدر.

بوکونلرده داخلیه ناظرینه تورلی گوبیرنانك آچ کریستیانلرندن شکایت نامه‌لر کیلمش. بوشکایت نامه‌ده آچلارغه بیرلگان آشلقلرنك آشارغه یارافسز بولووی حتی ایك محتاج کشیلرده آشلقنی آلماسقه مجبور اولدقلری بیان ایدلمشدر.

حریت خلق پارتیاسینك مرکز کامیتیتی ۲۸ نچی غنوارده صابرانیه یاصارغه قرار بیرمش. بو صابرانیه غاسودارسنڤیننی دوما جیولغانچی مذکور پارتیا طرفندن ۵ نچی اسیزد اولاچقدر.

گازیته‌لرنك خبر بیرولرینه کوره داخلیه وزارتنده کادیت پارتیاسینی قانونلاشدرورغه قرار بیرگانلر ایمش.

بوکونلرده استالیپین مذکور پارتیانك لیدری میلیوکف‌نی سرایغه قبول ایدوب، بر نیچه شرطلر ایله پارتیانی قانونلاشدره‌چق دیلر. شرطلر اچنده ایك مهمی کادیتلرنك صایلاو وقتلرنده صول پارتیالر ایله بلوك یاصاماسقه سوز بیرولریدر.

سمبرنك اویازدنی کامیسیه‌سی اوتکان دوما چیلبنی آلادین نی صایلاوچیلر کاغدندن توشرمشدر. مونك آناسینك سمبرده یورط یرملکی بولغانلقدن آناسندن وکالة ایله صایلاوغه قاتوشورغه حقی بار ایکان. آناسی اوزحقینی اوغلینه بیرورگه تلاسه‌ده بعض سببلرگه بناءقبول ایدلمامشدر.

صاراتوف گوبیرناتوری طرفندن پالیتسیه دیپارتامینتینه، آچ کرستیانلر بایارلرنك آمبارده غی آشلقلرینی طالیلر دیوب خبر بیارلمشدر.

---

۳ نچی غینوارده کوراسکی‌دن ۵۹ چاقروم مسافه‌ده ۳ پویزد بر برسینه به‌رلوشوب ۳۰ ڤاغون واطلمش، برماشینیست اولوب ۵ کشی جراحتلنمشدر.

پیتربورغدن خبر بیرولرینه کوره ٦ نچی غینوارده گاسودارستڤیننی بانکاده ۲۵ میلیون صوملق کاغدآقچه یاندرلمشدر.

یعنی خلق آراسنده یورمکده اولان کاغد آقچه‌لرنك یکرمی بش میلیون صوم قدریسنی کیموتلمشدر.

اطراف خبرلری

ممادوش اویه‌زنده صایلاولر.

اوزغان صایلاو وقتلرنده ممادوش اویه‌زنده مسلمانلردن بیك آز کشی صایلانمش ایدی.

بو یل بو اویه‌زده‌گی صایلاولرنك گوزل نتیجه‌لر بیرگانلگی ایشدلمکده‌در.

مذکور اویه‌زده‌گی یادکار ڤولستنده اهالینك نصفی مسلمان نصفی روس ایسه‌ده بو یل یخشیغنه معلوماتلی بر امام ایله عوامدن بر کشی صایلانمشدر.

مندش ڤولستندن‌ده ایکی مسلمان صایلانمشدر.

اوزغان یل چوریلی ڤولستندن ایکی روس صایلانغان ایدی. بو یل بو ڤولستندن‌ده ایکی مسلمان صایلانغان دیلر.

مالمژ اویه‌زی توبه‌ن شون قریه‌سنده امام احمدزکی احسانفنك یازوینه قاراغانده مالمژ اویه‌زنده‌ده مسلمانلر صایلاو اشینه بیك اهمیت بیروب زور اجتهادلر قیلمشلر. شولوق امام افندی ممادش اویه‌زنده هر برڤولستلردن‌ده مسلمانلرغنه صایلانغانلغینی خبر ایده‌در. اگر مبالغه دگل ایسه بیك گوزل اشدر.

ممادوش اویه‌زنده‌گی واقیبیر خواجه‌لری کنچلرمزدن عبدالحمید افندی کازاکوف اسمینه شار صالورغه اتفاق قیلغانلقلرینی مذکور امام حکایه ایده‌در.

قزان خبرلری

قزان‌نك مسلمان معلملری ۱۷ نچی غینوارده خصوصی جمعیت یاصاب، معلملر جمعیتینی حکومت قارشنده تصدیق ایتدرو حقنده همده روس‌فه‌باشقه ملت معلملرینك یازکوننده پیتربورغده بولاچق اسیزدلرینه مسلمان معلملرندنده بروکیل یبارو حقنده مذاکره ایتدیلر.

---

۲۱ نچی غینوار کیچ ساعت۵ده‌پریکاز-چیکلر سایوزی یورطنده دارالفنون مدرسی مه‌یر: «بیریوزنده ایك برنچی آدملر» حقنده‌لیکسیه اوقویه‌چقدر. صایوز اعضالری آقچه‌سز، چیت کشیلر ۱۰ تیننلك بیلیت ایله یبارلورلر.

«۱۷ نچی اوکته‌بر صایوزی» نك‌قزان شعبه‌سی طرفندن صایلاوچیلرغه خطاب طاراتلمش. بوخطابده کادیتلرنی یهودیلرنی، مسلمان‌یاشلرینی سوگوب، قارت مسلمانلرنی «۱۷ نچی اوکته‌بر صایوزی» ایله‌برله‌شورگه اوندالمشدر.

پنجشنبه کون کیچ آچلارغه یاردم ایته‌ر اوچون یاصالغان کامیتیتنك مجلسی‌بولوب قزان گوبیرناسنده‌غی آوللرنی تیکشروب یورورگه برنیچه‌کشی چغارورغه قرار بیرلدی.

بوکشیلر شنبه‌کون اویه‌زلرگه چغوب آچلق همده آچلرغه نیچوك یاردم ایتو حقنده معلوماتلر آلوب قایتاچقلردر.

گوبیرنسکی‌اوپراڤاقزان گوبیرناسنده‌غی یوللرنی کوپرلرنی توزاتوراوچون ٦۰ مك صوم تعیین ایتدی. بوآقچه طورك ایله کره‌ستیانلرگه بیرلمشدر.

قزانده بر نیچه یوز کشیدن عبارت قارا گروه کشیلری بار. بونلر هر وقتده حریت طرفدارلرینه قارشی کیلدکلری کبی اوز آرالرنده‌ده دائما قچقروشوب، نزاغلاشوب تورماقده‌درلر.

بعض‌لری دوماغه کاندیدات ایدوب مشهور صلاڤیوف‌نی تعیین ایتمشلر ایدی. لکن باشقه‌لری «کازانسکی تیلیغراف» نك دائمی محررلرندن (دروك آنری) نی صایلاماقچی بولالر!

عید قربان بولو مناسبتیله مسلمان مدرسه‌لرنده اوقولر توقتالوب شاگردلرنك بعضلری وطنلرینه کیتمشلر ایدی، حاضرده کیلگالی باشلادیلر. کوب مدرسه‌ده درس شنبه کون ۲۰ نچی عینوارده باشلانادر.

مدرسهٔ عثمانیه‌گه ۲ نچی معلم ایدوب صراح افندی تعیین ایدلدی.

بو افندی ۲ یلدن بیرو جمعیت خیریه مکتبنده معلم بولوب بالالرنی گوزل صورتده اوقتوب کیله ایدی! مونده کرگاچ تاغیده طریشبراق اوقتووی امید ایدله‌در.

سنتابر آینده ریالنی اوچیلشچه‌دن ۱۰۹ شاگرد چغارلمش ایدی. یاگی یلدن صوك بو شاگردلرنك ۷۰ ی امتحان قیلونوب آلندی.

دیریکتور بونلرنی هیچ برتورلی چووالولرغه قاتشماسقه شرط‌قویوب کرتمشدر.

آچلرغه یاردم.

آچلرغه یاردم اوچون طورغای اوبلستی مسلمانلرندن جمع ایدوب علیم جان افندی ابن شاکرجان المحمدف اداره‌مزه اون سکز صوم ۳۰ تین آقچه کوندمش هدیه قیلوچیلرنك جمله‌سینه تشکر ایده‌مز.

آقچه‌لری غینوارنك ۱۵ نده آچلرغه یاردم کامیتیتینك رئیسی ملاعبدالله آپانایغه‌طابشرلدی

کچکنه فیلیه‌تون

ئله‌کمی قالندی

بیك اوکغای توگل.

نیچه یللر عمر ایتکان، یخشی یامانںی کورگان، دنیانك آچی‌وتوچیسینی‌طاتوغان. نیچه یللردن بیرلی قاره خلق اچنده عمر اوزدروب‌یاتقان. شولایده بولسه‌ده بویلغی دوماغه ئله‌گوب بولمادی.

نی قدر طرشوب قارادم،
شولایده صایلامادیلر.

سزنك اوچون بیك طروشاچقمن دیدم. (قولمدن کیلمسلك بولسه‌ده) هربرتورلی بدعتلرنی، یاکاوقتولرنی بتوررمن دیدم.

یوزی قاره موژیك، میکا بیر کیرك‌دی!
شولایده صایلامادیلر.

بیرده بولور. باریده بولور دیبده قارادم. اش‌اندروب بولمادی، بزگه‌زاکون بلگان کشی کیرك دیدیلر.

صایلامادیلر.

مین‌ده زاکون بله‌م بیت، نیچه‌مرتبه میراوایلرده بولدم، آکروژنی صودقه‌ده اشم توشکانی بار. همه‌سنده جروب چقدم. دیبده قارادم. بزگه اورسچه یخشی بله تورغان کشی کیرك دیدیلر.

یوزی قارالر صایلامادیلر.

مین روسچه‌نی قایسکزدن کیم بله‌م؟ اصتاناوایغه، زیمسکی‌ناچالنیککه پیراوادچیك آلوب بارغانم یوق بیت دیبده جالونوب قارادم.

سین قارتایغان ایندی، دولتك بار، حضرت ایندی سینی بر آغزدن حجگه بارورغه صایلیمز دیدیلر.

احمق نرسه‌لر!

مین آنلردن باشقه حج‌بولینی بلمیم‌می؟

باری تیك برئلی، خلق پتربورغنی بیك مافطاغانغه کوره‌گنه نفس‌قوزغالوب کیتکان ایدی.

دڤاریسنیده بیك یامان دیمیلر.

یوزی قاره موژیكنك نادان بولغانی یخشی.

اطاعتلی بولا.

نی ایتساك شونی طکلی.

گازیت اوقوغان بولوب بوزولوب بتدیلر.

شول قدر ڤولستقه گازیت کرتدرمسکه طروشوب قارادم، پیسرگه‌ده ایتکان ایدم، طوقتاتوب بولمادی.

یوزی قارا موژیك «حضرت گازیت آلا ایکان بزده آلامز» دیب آلا بیره.

اوزم آلماس ایدم؛ نفسنی جیگوب بولمی. نیچکده بولسه بر آز دنیانی بلوب طوراسی کیله.

احمق نرسه‌لر! مینی اورسچه بلمی، زاکون بلمی، کون صایون اون تنکه آقچه آلور اوچونگنه قزوغا دیب اسم چغاردیلر.

روسچه بلمی، زاکون بلمی دیبده ایتسونلر. آنلری اوچون اول قدر آچوومده کیلمی. منم شیکللی برنی‌بلمه‌گان موللالر اوزغان دوماغه باروب قایتدیلر آنسی اول قدر زور اش توگل. آقچه آلور اوچونگنه دیگانلرینه بیك آچووم کیله. هیچ آقچه اوچون توگل. استه‌سه‌لر آلغان ژالونیه منك بر تیننك طوتمایچه اوزلرینه آلوب قایتوب کورساتورمن. قارتایغان‌کونمده «دوما چلینی» اسمینی کوتارو، کوڭللی بر اش بولغانغه کوره‌گنه ایدی.

آقچه‌سیده ضرر ایتمس ایدی ایتوون.

خیرلی بولسون!

بو دوماده بلکه طارالور ئلی.

اوچنچیسینه نیچکك بارورغه طرشورمن.

طکلاب طوردم صوگره یازدم.

«یاشنچی» یازلدی بویل. آی باشنده

ипографяИ. Н. Харитонова, Казань.

Редакторъ -издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ.